

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—
Poštno-čekovni rač. 10.903.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Zakonski načrt o kmet- skih dolgovih.

Zadnjega oktobra je minister poljedelstva Juraj Demetrovič v sporazumu z ministrom trgovine in industrije Mohoričem in ministrom pravde dr. Šumenkovičem predložili narodni skupščini zakon o kmetiskih dolgovih. Navedli bomo glavne točke tega zakonskega načrta.

Kmet — dolžnik.

Vsem kmetom — dolžnikom se za dobo enega leta od dneva, ko stopi ta zakon v veljavo, dovoljujejo gotove olajšave pri urejevanju njihovih dolgov pri denarnih zavodih in ostalih upnikih. Za kmetiske dolgove se smatrajo oni dolгови, ki ne izvirajo od nakupovanja zemeljskih potrebščin v razdobju enega leta pred sprejetjem tega zakona. Tudi za tiste osebe ne velja ta zakon, ki so se zadolžile pred 20. aprilom, pa so potem prenehale pečati se s kmetovanjem. Kmet je vsak, ki obdeluje zemljo sam ali s člani svoje rodbine in katerega dohodki izvirajo vsaj do 60% iz poljedelstva (vinogradištva, živinoreje, sadjarstva, vrtnarstva itd.), če njegovo posestvo ne obsega več kakor 50 ha obdelane zemlje ali pri rodbinskih zadrugah 100 ha.

Odplačevanje dolgov.

Kmetiski dolžniki bodo odplačevali dolg tako, da bodo plačali letno 8% na račun obresti in 2% na račun odplačila dolga. Pri amortizacijskih posojilih ne sme letni obrok znašati več kakor 10 odstotkov, a obrestna mera ne več kakor 9%. Kakor se iz navedenega vidi, določitev obrestne mere na 10 odstotkov (odplačevanjem dolga vred), za Slovenijo nimamo praktične vrednosti, ker je pri nas obrestna mera nižja, razen za nekatere kraje in za tiste ljudi, ki dolgujejo zasebnikom in trgovcem, ako jim plačujejo višje obresti. Odprto pa je ostalo vprašanje obrestne mere za vloge. Upniku, ki je po 20. aprilu 1932 zahteval od kmeta višje obresti, kakor jih dopušča zakon o zaščiti kmetov z dne 19. aprila 1932, se že plačane obresti odračunajo od glavnice dolga.

Odgoditev prisilnih prodaj.

Za dobo enega leta od dneva, ko stopi ta zakon v veljavo, se odgodijo vse prisilne prodaje premičnin in nepremičnin kmetov, ustavi se tudi vse prisilne uprave. Odlok o odgoditvi prodaje izda izvršno sodišče po službeni

dolžnosti, če mu je znano, da je dolžnik kmet, drugače pa na zahtevo stranke. Potrdilo, da je kdo kmet, izda občinsko oblastvo. Ako to potrdilo ne odgovarja dejanskemu stanju, ga sresko načelstvo lahko uniči, proti temu je do pustna pritožba na bana. Od teh predpisov so izvzeti davki in dolгови, napravljeni po 20. aprilu, terjatve na račun vzdrževalnine in terjatve, ki potekajo iz kazenskih dejanj, obveznosti napram osebam, zaposlenim v gospodarstvu in gospodinjstvu, terjatve za kupnino in stvarino, terjatve zdravnikov in apotekarjev, zaostali pogrebni stroški in terjatve obrtnikov za izvršena obrtniška dela, ki potekajo iz dobe zadnjega leta pred uveljavitvijo tega zakona. Do zdaj so bile od moratorija odvzete zadruge, sedaj pa bo za zadruge veljalo isto kot za druge upnike.

Znižanje dolgov preadolženih kmetov

Kmet, katerega dolгови presega 70% vrednosti njegovih celotnih premičnin in nepremičnin, lahko tekom 3 mesecev po uveljavitvi tega zakona zahteva znižanje dolgov. Prošnjo je treba predložiti sreskemu načelniku ter priložiti potrdilo, da je prosilec kmet, natančno cenitev vrednosti posestva in podroben seznam vseh dolgov. Po vložbi te prošnje se morajo ustaviti vse tožbe, ki so v teku proti dolžniku. Sresko sodišče odredi nato narok. Naloga sodišča je, da ugotovi pravilnost vseh v prošnji navedenih podatkov. Upniki imajo pravico vpogleda v te spise. Sodišče ima pravico uradne cenitve vrednosti posestva. Ako se po taki ugotovitvi dolgov in vrednosti posestva dožene, da presega dolgov 70% celotne vrednosti, bo sodišče ugotovilo z odlokom višino dolgov in tudi to, komu dolguje, ter bo istočasno znižalo posamezne terjatve tako da dolgov ne bodo presegali 70 odstotkov celotne vrednosti. Proti odloku sreskega sodišča ima upnik pravico pritožbe na okrajno sodišče, nadalje na apelacijsko sodišče, ki kmetu določa.

Določitev obrestne mere.

Ministrski svet bo z uredbo od časa do časa po banovinah določil višino obrestne mere za izposojeni denar ali za odobrene kredite. Na ta način določena obrestna mera je obvezna za vse denarne zavode, društva in osebe. V najvišji znesek letne obrestne mere za izposojeni denar se morajo vračunati tudi vse postranske dajatve (provizija, predvidene kazni, upravni stroški itd.)

Dogovor o obrestni meri za izposojeni denar je neveljaven, ako določa višjo obrestno mero, nego je dovoljena.

Zaščita denarnih zavodov.

Ako zaide denarni zavod v težkoče glede izpolnjevanja svojih obveznosti zaradi težkoč v kreditnih odnošajih, lahko zahteva, da ministrski svet na predlog ministra za trgovino in industrijo izda posebno uredbo z zakonsko močjo, s katero se denarnemu zavodu dovolijo olajšave. Z uredbo se bo določil način izplačila vlog in ostalih dolgov zaščitenega zavoda. V dobi zaščite ne sme zavod izplačevati nobenih dividend in nagrad članom upravnega sveta. Podrobnejših določil o zaščiti vlagateljev in upnikov, ki bi bila tudi potrebna, v zakonskem načrtu ni. Bilo bi umestno, da se pri zavodih, ki pridejo pod zaščito, osnujejo odbori vlagateljev in upnikov s posebnimi pravicami. Kar se tiče komisarja, ki ga postavi minister trgovine zaščitenemu zavodu, bi bilo na mestu, da se imenuje iz vrst gospodarskih strokovnjakov. Kazenska določila so dovolj stroga, treba je le takšnih, ki se bodo brigali za izvajanje teh določil, drugače ostanejo samo na papirju.

V NAŠI DRŽAVI.

Vlada dr. Srskiča je odstopila dne 9. novembra. Kralj je ostavko sprejel in je po posvetovanju s predsednikom senata dr. Ante Paveličem, s predsednikom narodne skupščine dr. Kumanudijem in predsednikom Jugoslovanske radikalne kmečke demokracije Nikolom Uzunovičem poveril mandat za sestavo nove vlade dr. Milanu Srskiču, ki je sestavil vlado iz tehle osebnosti: ministrski predsednik dr. Milan Srskič; minister brez listnice, zastopnik ministrskega predsednika in generalni tajnik JRKD (Jugoslovanske radikalne kmečke demokracije) dr. Albert Kramer; minister za socialno politiko Ivan Pucelj; minister brez listnice Hamdija Karamehmedović; minister brez listnice Dragotin Kojič; minister trgovine Ilija Šumenković; pravosodni minister Boža Maksimović; prometni minister Lazar Radivojevič; minister za kmetijstvo Juraj Demetrovič;

vojni minister general Dragomir Stojanovič; finančni minister dr. Milorad Gjorgjevič; graščeni minister dr. Stjepan Srkulj; minister za šume in rude župnik Pavao Matica; zunanji minister Bogoljub Jevič; notrajni minister Zivojin Lažič; minister prosvete dr. Radenko Stankovič; minister telesne vzgoje dr. Lavoslav Hanžek. Nova vlada je bila zaprišežena dne 5. novembra. — V novi vladi niso več: trgovinski minister Ivan Mohorič, minister za šume in rude Viktor Pogačnik in minister telesne vzgoje Kraljevič. Novi prosvetni minister Stankovič je profesor beograjskega vseučilišča; minister za šume in rude Matica je bil svojčas eden glavnih stebrov Radičeve stranke. Novi minister telesne vzgoje Hanžek je hrvatski advokat in novi trgovinski minister Šumenkovič je že bil večkrat minister in zastopnik naše države pri Društvu narodov v Ženevi. Ministrstvo pravde je prevzel dosednji minister brez listnice Maksimovič.

Narodna skupščina je odgođena — in jo bo sklicala nova vlada, da se ji predstavi v četrtek dne 10. novembra.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Izid volitev v nemški parlament. V nedeljo dne 6. novembra so se vršile v Nemčiji zopet parlamentarne volitve (zadnje so bile letos dne 31. julija). Odanih je bilo za 582 mandatov — 35.379.011 glasov. Dobili so: socijalni demokrate 7.231.404 — 121 mandatov mandatov (zadnjič 132 mandatov); Hitlerjevi narodni socijalisti 11.705.256 — 195 (zadnjič 229); komunisti 5.970.833 — 100 (zadnjič 88); centrum 4.228.322 — 69 (zadnjič 76); bavarska ljudska stranka 1.081.595 — 19 (zadnjič 19); nemški nacionalci 3.061.626 — 51 (zadnjič 36); nemška ljudska stranka 659.703 — 11; državna stranka 337.871 — 2; krščanska ljud. stranka 412.523 — 5; gospodarska stranka 110.117 — 2; türinška zveza 1 mandat, nemška kmečka zveza 5 in nekaj manjših skupin odletelo brez mandata.

Predsednik madžarske vlade Gömbös se bo posvetoval z Mussolinijem 9. novembra v Rimu. Pri tem sestanku bo šlo za razširitev trgovskih zvez med Italijo in Madžarsko.

Novi čehoslovaški ministrski predsednik Malypeter je izjavil pred poslanci, da so proračunani državni dohodki na 8027 milijonov. Primanjkljaj znaša 1250 milijonov, od tega se bode krilo 600 milijonov z novim znižanjem plač državnih nameščencev, ostali del pa se mora kriti s prihranki. Davčna obremenitev čehoslovaškega prebivalstva se nikakor ne more povečati.

Nova grška vlada. Voditelj ljudske stranke Caldaris je sestavil vlado takole: predsednik Caldaris, zunanji minister Ralis, vojni minister general Kondilis, notrajne zadeve Metaxas, mornarico admiral Hadžigiriakos, finance Agelucos.

Nenaden odstop poljskega zunanjega ministra in otvoritev parlamenta. Zaleski, ki je vodil sedem let zunanjo politiko Poljske, je nenadoma odstopil. Zunanje ministrstvo je prevzel

najboljši prijatelj maršala Pilsudskega polkovnik Beck. — Dne 3. novembra je bil otvorjen po več nego polletnem odmoru poljski parlament. Koj po otvoritvi se je lotila zbornica razprave o državnem proračunu za prihodnje leto. Skupni izdatki znašajo 2450 milijonov zlotov, dohodki so predvideni na 2090 milijonov.

Predsednik francoske vlade Herriot se je mudil v prestolici španske republike v Madridu.

Važni sklepi angleške poslanske zbornice. Angleška poslanska zbornica je odobrila dne 4. novembra angleško-kanadski trgovinski dogovor, sklenjen v kanadski prestolici v Ottawi. — Podpisala je posojilo v znesku 300 milijonov in sklenila je primerne ukrepe proti brezposelnosti, ker so navalile cele armade brezposelnih na London in zahtevale omiljenje bede.

Južnoameriška država Čile je dobila z volitvami novega predsednika v osebi Arturja Alessandrini. Novi predsednik je izdal proglas, v katerem navaja svoj delovni program. Predvsem izjavlja, da ni strankar, temveč mu je pred očmi samo blaginja celokupnosti. Posvetil bo posebno skrb severnim pokrajinam, kjer pridobivajo najvažnejši izvozni predmet soliter. Naposled prosi svoje rojake, naj pozabijo svoje stare prepire in se združijo v delu za prospah države.

V Mandžuriji zopet vra. Po Mandžuriji raztresene kitajske tolovaške čete in prostovoljci se zbirajo pod poveljstvom dveh generalov in sicer Supingse na in Ma (o slednjem so že pred meseci razglasili, da je mrtev, pa je v resnici čil ter zdrav). Vsak od obeh generalov poveljuje 30.000 mož, ki bodo začeli veliko ofenzivo proti Japoncem na severu Mandžurije. Dne 21. novembra bi naj Zveza narodov reševala vprašanje »svobodne« Mandžurije, a baš tedaj bo to ozemlje ponovno torišče krvavih obračunov.

Zastanek brezbožja v Rusiji.

Večkrat smo že poročali o hudi borbi boljševikov z vero. Mnogo škofov in duhovnikov so postrelili, druge so obsodili k prisilnemu delu v severni Rusiji ali v Sibiriji. Mnogo cerkva so porušili, druge izpremenili v poslopja za razne druge namene. Letos so pa napravili še poseben petletni načrt brezbožja, da bi popolnoma uničili vsako versko sled. Po takih dogodkih bi človek mislil, da bo v Rusiji kmalu konec vsake vere. Toda še vedno govorijo o njej. Tudi na zadnji seji višjega centralnega komiteta so govorili o veri in »Izvestja« prinašajo sledeče poročilo:

»Za 12 let borbe z vero nismo posejali med ljudstvo brezbožja, nasprotno, prišli smo do tega, da naši delavci iz raznih krajev poročajo o takem gibanju

verske gorečnosti, kakor je ni bilo pri carizmu.

Bog, katerega smo dali med staro šaro, se zopet smeji nad nami. Mi rušimo in podiramo cerkve, a delavci delajo nove. Mi zapiramo duhovnike, v narodu se pa pojavljajo novi propovedniki. Sami svete so prišli v deželo sovjetov. Ti sami, katerih svetinje smo shranili v muzeje.

Narod veruje in glavno je, da hoče verovati. In dokler bo v narodu to hotenje, je prerano kričati, da smo kaj dosegli v borbi z vero. Če kopica boječih in gladnih uradnikov ter komsomolcev podpisuje izjave, da naj se za pro cerkve, to še ni narod!»

Tako pišejo sovjetska »Izvestja«. — Smo zelo radovedni, kako se bo za naprej razvijala »petletka« brezbožja.

Ze mora biti precej resnice na tem, kar poročajo »Izvestja«, ker drugi listi pišejo, da tudi komsomolci, to je: komunistična zveza mladine, zapuščajo svoje brezbožne organizacije. V Dubovskoj celici jih je izmed 74 komsomolcev odpadlo 57, v Zimovinskem kolhozu jih je izmed 94 odpadlo 26. V Kučmanovskej celici so ostali samo 4 izmed 17. V Nižje-Serebrjakovskej, na pristavi Orerskega in v stanici Aksajskaja so se komsomolci sploh razdružili. Jednaki slučaj se vrše v Privolžju in v centralni Rusiji. Mnogo komsomolcev izključijo iz organizacij, ker nečijo izpolnjevati brezbožnih predpisov. Opazilo se je, da je med komsomolci že mnogo takih, ki praznujejo cerkvene praznike, ki nosijo o Veliki noči kolaček blagoslovu in pri blagoslovu svetijo. To so vesele vesti iz Rusije. Da bi le ne utihnile zopet!

A. K.

Delo katoliških misijonov. Tajnik propagande — rimske kongregacije za razširjanje vere — monsignor Salotti je povodom misijonske nedelje imel v radiu govor o katoliških misijonih. Poročilo njegovo ugotavlja, da je sedaj na svetu 480 katoliških misijonov, v katerih deluje 20.000 misijonarjev. Njim pomaga okoli 5000 duhovnikov iz domačih krajev. Nadalje deluje v misijonih 30.000 redovnic in okoli 100 tisoč katehistov, ki so misijonarjem v veliko pomoč. V misijonskih krajih je sedaj 337 semenišč, v katerih se šola 16 tisoč klerikov raznih narodov. Doseženi uspehi so torej res veliki, toda dela je še dovolj. Da bi se to delo moglo vršiti še v večji meri in v večjem obsegu, morajo vsi katoliški verniki podpirati katoliško misijonstvo na ta ali drugi način.

Preganjanje Cerkve v Mehiki. Iz Mehike poročajo časnikom, da je doslej 13 mehiških zveznih držav z zakonom določilo število duhovnikov, ki smejo izvrševati bogoslužna dela ter delovati v dušeskrbju. Najbolj nasilno postopa država Tabasco, kjer velja zakon, da smejo delovati samo oženjeni duhovniki. Ta država meri 10.000 kvadratnih milj ter šteje nad 224.000 prebivalcev. Tukaj se je samo enemu duhovniku posrečilo, da kljub vsemu preganjanju vztraja in deluje. Država Kalifornija dovoljuje 1 duhovnika na 60.000 prebi-